

Notatka po spotkaniu Operatorów Programu Bardzo Młoda Kultura w Olsztynie, 14-15.10.2016

1. W spotkaniu zorganizowanym przez Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie uczestniczyli przedstawiciele Operatorów Programu Bardzo Młoda Kultura z następujących województw: lubuskie, podlaskie, małopolskie, pomorskie, podkarpackie, świętokrzyskie, śląskie, mazowieckie, podlaskie, dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie, łódzkie, a także osoby, które realizują projekty nagrodzone w ramach konkursów regrantingowych organizowanych w poszczególnych regionach.

2. Pierwszą część spotkania poświęcono prezentacji sposobów realizacji dwóch integralnych aspektów Programu, a mianowicie warsztatów i regrantingu. W jej trakcie swoje przedsięwzięcia edukacyjne prezentowały osoby nagrodzone w trakcie konkursów regrantingowych.

3. Druga część spotkania została podzielona na trzy moduły. Pierwszym była prezentacja wstępnej analizy sposobów realizacji warsztatów i regrantingu przez Operatorów (w załączeniu prezentacja z najważniejszymi wnioskami i zagadnieniami); w drugim module przeprowadzono warsztat poświęcony najważniejszym problemom związanym ze szkoleniami i konkursami regrantingowymi; w trzecim module odbyła się dyskusja nad rozwiązaniami wypracowanymi przez poszczególne grupy warsztatowe.

4. W trakcie prac warsztatowych przedstawiciele lokalnych partnerów zastanawiali się nad następującymi kwestiami:

- optymalna formuła warsztatów (czas i miejsce odbywania się, cykliczność czy modułowość, sposoby naboru, tematyka), a także ich powiązania z innymi, pozaszkoliowymi aspektami Programu (takimi, jak sieciowanie, konkursy regrantingowe);
- sposób realizacji konkursów regrantingowych, w tym ich formuła (zamknięte/otwarte; jedno/dwuetapowe), sposób pracy oraz składy jury; sposoby konstruowania formularzy wniosków; sposób ogłaszania wyników konkursu oraz pracy z osobami, które nie otrzymują dofinansowania.

5. W wyniku dyskusji, w której pojawiło się wiele kwestii spornych, jej uczestnicy sformułowali następujące wnioski:

- **Warsztaty:**

- konieczność prowadzenia intensywnego warsztatu wstępnego prezentującego idee Programu, kwestie związane z edukacją kulturową, akcentującego potrzebę współpracy między sferą edukacji i kultury;
- elastyczność w wyborze miejsca prowadzenia warsztatów, przy jednoczesnym wzięciu pod uwagę kwestii logistycznych, oraz silniejsze wykorzystywanie do ich przeprowadzenia lokalnych partnerów Operatora;
- dbanie o to, by działania szkoleniowe obejmowały swoim zasięgiem cały region – w trakcie dyskusji i prezentacji pojawiły się różne wskazania ich realizacji:

- i. koncentracja na wybranych powiatach w danym roku, a następnie przenoszenie działalności szkoleniowej do kolejnych w następnych latach trwania Programu;
 - ii. silniejsze zaangażowanie partnerów w przygotowanie i prowadzenie warsztatów;
 - iii. warsztaty „kroczące”, organizowane za każdym razem w innym miejscu;
- ustalanie tematyki warsztatów na podstawie diagnozy przeprowadzonej przez Operatorów, przy jednoczesnym niesprowadzaniu warsztatów do „koncertu życzeń” uczestników, co grozi utratą tożsamości przez samego Operatora i przekształca szkolenia w świadczoną przez niego „usługę”, podczas gdy ich istotą powinno być też promowanie idei edukacji kulturowej, sieciowania, przygotowywanie do konkursu regrantingowego;
- odrzucono formułę warsztatów, które określiliśmy w ramach prezentacji mianem „omnibusowych”, a przyjęto, iż optymalna formuła to taka, która odzwierciedla cały proces pracy edukacyjnej i uczy poszczególnych jego elementów: od pracy projektowej; przez metody pracy edukacyjnej; a kończąc na procesach komunikacyjnych i usieciwiających;
- konieczność położenia silniejszego nacisku na wykorzystywanie warsztatów jako narzędzia sieciującego i przygotowującego do pisania wniosków konkursowych;
- w trakcie dyskusji pojawiły się również inne sugestie:
- i. powrotu do idei budowy bazy sprawdzonych edukatorów i animatorów, polecanych do prowadzenia warsztatów;
 - ii. korzystania w kolejnych edycjach warsztatów z wiedzy ich dotychczasowych uczestników (wykorzystywanej do planowania procesu, osoby te mogą również prowadzić wybrane warsztaty, lub pomóc promować je w swoim środowisku).

- **Konkurs regrantingowy**

- rywalizują ze sobą dwie formuły konkursu: otwarty (udział mogą wziąć wszyscy chętni) oraz zamknięty (do wzięcia udziału w konkursie uprawnia uczestnictwo w całym cyklu warsztatów). W trakcie dyskusji pojawiła się idea godząca te stanowiska: warunkiem udziału w konkursie jest uczestnictwo w pierwszym, intensywnym warsztacie dotyczącym idei Programu, pokazującym czym jest idea edukacji kulturowej, dlaczego potrzebna jest współpraca pomiędzy edukacją a kulturą itd., reszta cyklu ma charakter fakultatywny – w poszczególnych zajęciach uczestniczy się wedle odczuwanych potrzeb i zainteresowań;
- skład jury – uczestnicy warsztatów zgodzili się, by miało ono charakter hybrydowy, a więc składało się zarówno z osób spoza regionu (co zapewnia bezstronność oceny), jak i tych pracujących w jego obrębie (co zapewnia znajomość kontekstu).

Zasugerowano również silniejsze wykorzystywanie jako członków jury przedstawicieli władz lokalnych i mediów (strategia ta pozwala silniej powiązać te podmioty z Programem, daje szanse na jego lepsze promowanie);

→ praca jury – pod uwagę wzięto odmienne od dotychczasowych formy oceny wniosków, w tym konieczność pisemnego uzasadnienia liczby punktów przyznawanych poszczególnym wnioskowi grantowemu, a także niezbędną trzyletnią ich ocenę:

- i. formalnej;
- ii. merytorycznej na podstawie kart oceny;
- iii. merytorycznej poprzez dyskusję pomiędzy członkami jury nad przyznanymi ocenami.

Do rozważania jest również wykorzystywanie w roli jurorów przedstawicieli Operatorów z sąsiednich województw – to osoby, które dobrze znają program, a więc są w stanie kompetentnie oceniać wnioski;

→ transparentność – dbanie o to, by po zakończeniu konkursu informować jego uczestników o jego wynikach (w tym m.in. pełna lista rankingowa, obejmująca także punktację wniosków, które nie otrzymały finansowania), składzie jury, kryteriach oceny wniosków;

→ praca z odrzuconymi („łoża niepokolebionych”) – podjęcie działań, które sprawiają, iż ci, którzy nie uzyskują dofinansowania pozostają nadal w orbicie zainteresowań Operatora, który nie tylko wyjaśnia powody niepowodzenia, ale pracuje wspólnie z nimi nad poprawą jakości wniosku, doradza jak zdobywać środki w innych konkursach. Tego rodzaju działania są już praktykowane przez niektórych Operatorów (np. z województwa świętokrzyskiego czy małopolskiego), a więc warto czerpać z ich doświadczeń.

→ opieka nad projektami – podkreśliliśmy raz jeszcze, iż program BMK to nie tylko program dotacyjny, ale też przedsięwzięcie, w którym Operator opiekuje się projektami, które wybrał w projekcie regrantowym. Opieka ta może polegać na przydzieleniu każdemu projektowi opiekuna ze strony Operatora; na stworzeniu możliwości konsultowania projektów telefonicznie i mailowo; obserwowaniu, jak są one realizowane itd.

→ po raz kolejny pojawił się problem promowania konkursu, a zwłaszcza docierania z informacją o nim do środowiska nauczycielskiego – w trakcie dyskusji pojawiły się propozycje silniejszego współdziałania z Wojewódzkimi Ośrodkami Metodycznymi; Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli; kuratoriami oświaty, ale również wykorzystywanie prywatnych kontaktów z nauczycielami (zwłaszcza tymi, którzy już uczestniczyli w Programie), by promować nasze przedsięwzięcie. Dodatkowo podkreślano potrzebę silniejszego, niż obecnie włączania nauczycieli do Programu nie

tyle poprzez ich szkolenie co również jako osób, które powinny mieć wpływ na jego kształt, tematykę szkoleń, formułę organizowanych form usieciowienia.

6. Drugiego dnia konwentu miała miejsce dyskusja, w której udział wzięła część Operatorów Programu, z województw: podlaskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego, lubuskiego, opolskiego i warmińsko-mazurskiego. Była ona kontynuacją rozmów podsumowujących warsztaty i dotyczyła różnic w podstawowych, długofalowych celach (orientacjach), które starają się osiągnąć Operatorzy dzięki uczestnictwie w Programie Bardzo Młoda Kultura. Wśród nich wymieniono:

- poszukiwanie i przygotowywanie do działania nowych podmiotów, które dotąd nie zajmowały się edukacją kulturową, bądź nie robiły tego w określonych środowiskach, nawet za cenę jakości realizowanych przez nie przedsięwzięć. Jedną z istotniejszych kompetencji, w które Operatorzy chcą te osoby wyposażać, jest gotowość do podejmowania nowych wyzwań, wchodzenia we współpracę z partnerami, z którymi się dotąd nie współdziałało;
- poszerzanie gamy/jakości istniejącej oferty działań edukacyjnych w regionie, przy niekoniecznym zwiększaniu/zmianie grona realizujących je na co dzień podmiotów;
- wykorzystanie Programu do upowszechnienia szczególnego modelu funkcjonowania instytucji domu kultury, jako jednostki odkrywającej lokalny potencjał kulturowy – z uwagi na ten cel, orientacja ta sprzyja wchodzeniu we współpracę przede wszystkim z ludźmi, których Operatorzy już znają, są przekonani o ich wrażliwości, empatii;
- realizacja Programu traktowana bywa także jako szansa na realne rozwiązywanie problemów w regionie, poprzez wzmocnienie na różne sposoby funkcjonujących w terenie instytucji kultury, w oparciu o zasoby instytucji Operatora – pomoc w kształceniu kadr, prawna, wsparcie w nauce umiejętności pisania wniosków/projektów/rozliczeń, etc.;
- niektórzy Operatorzy upatrują też w realizacji Programu szansy na walkę z obciążającą tradycją regionalnego „Wu-De-Ku” (Wojewódzkiego Domu Kultury). Spotykając się na początku z niechęcią, posądzeniem o to, że Program służyć ma „odgrzaniu” tradycyjnej, minionej roli bycia instytucją centralną, sterującą działaniami w regionie, starają się redefiniować swoją rolę w nowych okolicznościach- bycie liderem oznacza tu przede wszystkim tworzenie przestrzeni spotkania, wymiany i wsparcia. Program pozwala im na to oferując wiedzę na temat potrzeb regionu (diagnoza), a także dając duże możliwości sieciowania.
- część Operatorów wykorzystuje też Program jako szansę wsparcia lokalnej społeczności w inny jeszcze sposób: oferując staże i praktyki we współpracy z lokalnymi Urzędami Pracy i Jednostkami Uniwersyteckimi. Program BMK z uwagi na swoją wszechstronność oferuje duże możliwości nabywania kompetencji, zwłaszcza w regionach, w których instytucje kultury nie są w stanie zatrudniać nowych pracowników i w tych, gdzie nie ma rozbudowanego trzeciego sektora kultury. W tej perspektywie tworzenie przy Programie oferty stażowej i praktyk, jest więc nie tylko powiększaniem zasobów, które można wykorzystywać przy jego realizacji, ale przede wszystkim – jedną z dróg, którymi można inicjować postulowane przez niego zmiany.

- w podsumowaniu tej części mowa była o tym, że „specyfika regionu” bywa często sformułowaniem nadużywanym, oznaczając nie tyle lokalne uwarunkowania, co „specyfikę Operatora”. Nie ma w tym nic złego, jeśli Operator wykorzystuje swoje zasoby świadomie, by odpowiadać na wyzwania regionu, stawia sobie ku temu nowe wyzwania, szuka swojej drogi, by jak najlepiej pełnić swoją rolę. Pierwszym krokiem, jeszcze przed wyborem modeli realizacji regrantingu czy warsztatów, powinna być zatem refleksja nad czymś, co określiliśmy w dyskusji mianem „orientacji” tak, by obrana ścieżka wyrastała z wiedzy na temat potrzeb i zasobów, a nie dotychczasowych rutyn.

Bardzo dziękujemy za spotkanie!